

Kohti globaalia maaseutumaantiedettä

WOODS, MICHAEL (2011). *Rural*. 350 s. Routledge, London.

Walesissa, Aberystwythin yliopistossa työskentelevän ihmismaantieteen professori Michael Woodsin teos on osa Routledgen kustantamaa kirjasarjaa maantieteen avainkäsitteistä. Sarjan tarkoituksena on esitellä maantieteen keskeisiä käsitteitä maantieteen ja yhteiskuntatieteiden asiantuntijoille ja opiskelijoille. Woodsin teos on hyvä apuväline kaikille maaseudun tutkimisesta kiinnostuneille. Se antaa ajantasaisen kuvan maaseutumaantieteen nykytilasta. Woodsin kirjoitustyö innostaa lukemaan. Hän pyrkii tarkastelemaan maaseudun käsitteiden ja muotojen muutosta yhteiskunnassa.

Maaseudun tutkimista koskevan kirjan kirjoittaminen on laaja ja haastava tehtävä. Maaseutututkimus on monitieteinen tutkimusala, jossa tieteenalat ovat eri aikoina nivoutuneet yhteen monin tavoin. Lisäksi maaseutututkimus on yleensä liittynyt kulloinkin harjoitettuun maaseutupolitiikkaan. Alun perin maaseutututkimus oli lähinnä maatalouden tutkimista, mutta teollistumisen ja sitä seuranneen tietoyhteiskuntakehityksen mukana aiheet ovat monipuolistuneet. Varhainen maatalouskytkös on kuitenkin johtanut vasta-reaktioon. Uutta maaseutututkimusta esittelevissä kokonaisesityksissä, kuten Woodsinkin teoksessa, maatalouden kysymykset jäävät turhankin pieneen rooliin. Tilannetta ei auta yhtään se, että esimerkiksi Suomessa ja muissa Euroopan unionin jäsenmaissa maatalous ja maaseutu ovat läpipolitisoituneet omiksi, toisistaan erillisiksi kehittämisblokeikseen. Tällaisessa tilanteessa on vaikea muodostaa neutraalia, tieteellistä käsitystä maaseudusta.

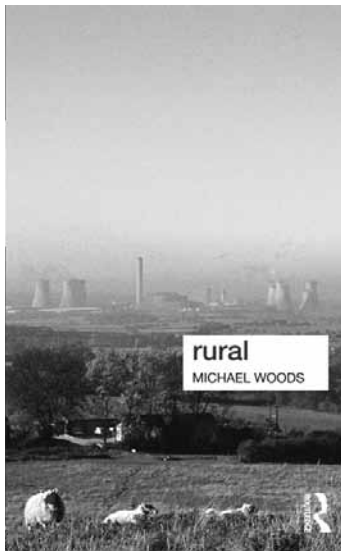
Maaseutututkimusta esitteleviä kokonaiskatsauksia on perinteisesti vaivannut angloamerikkalaisen ja englantinkielisen tutkimuksen yliedustus. On hienoa, että Woods on etsinyt kirjaansa esimerkkejä myös kehittyvistä maista. Woods on aiemmissa töissään ideoinut globaal-

lin maaseudun (*global countryside*) käsitettä, ja eri puolilta maapalloa haetut esimerkit konkretisoivat hyvin hänen teoreettista ajatteluaan.

Nykyisistä maaseutututkimuksista on hyvin vaikeaa erottaa toisistaan erillisiksi tutkimuslinjoikseen esimerkiksi maaseutua tutkivaa maantiedettä, sosiologiaa, yhteiskuntapolitiikkaa, taloustiedettä ja antropologiaa. Woodsin teoksessa painottuu maantiede. Tästä aiheutuu tiettyjä ongelmia maaseudun ontologiselle määrittelylle. Nykyaikainen maaseutututkimus määrittelee maaseudun yhtäältä maantieteellisen, fyysisen tilan ja toisaalta mielen, kielen ja teon kategoriaksi. Sosiaalisenä konstruktiona maaseutu voi olla olemassa irrallaan maantieteellisestä tilasta. Woods kyllä tunnustaa tämän, mutta kirjaa jäsentävässä, Keith Halfacreen ideoina ja Henri Lefebvren ajatteluun tukeutuvassa maaseututilan kolmi-

kantamallissa maaseutu kiinnittyy mielestäni liian tiukasti fyysiseen maantieteelliseen tilaan. Malli korostaa maaseudun asukkaiden ja maaseutuympäristön merkitystä maaseudun määrittelyssä ja sulkee kaupungin asukkaat ja kaupunkiympäristöt maaseudun määrittelyn ulkopuolelle. Itse en vetäisi näin tiukkaa linjaa, vaan ottaisin kaupungin asukkaat mukaan määrittelemään maaseutua ja hyväksyisin kaupunkiympäristöissä havaittavat maaseutumaiset ilmiöt ja ominaisuudet maaseutuun kuuluviksi.

Teos koostuu yhdeksästä pääluvusta, jotka on otsikoitu mielenkiintoisesti. Otsikot ilmentävät sitä, kuinka sekä tutkijat että muut ihmiset ottavat maaseudun dynaamisesta haltuun niin konkreettisenä kuin abstraktinakin tilana. Lähestymistapoja maaseutuun ja maaseudun kuvittelemiseen esittelevät luvut luovat teoreettis-filosofista taustaa maaseudun käsitteen ymmärtämiselle. Maaseudun luonnonvarojen hyödyntämisestä, kuluttamisesta ja kehittämisestä kertovat luvut puolestaan käsittelevät maaseutua taloudellisenä tilana. Näiden jälkeen tarkastellaan maaseudulla ja maaseudussa olemista ja maaseudun suorittamista. Woods tarkastelee sitä, miten maaseutua eletään, teh-

dään, koetaan ja näytetään. Maaseudun sääntely ja hallinnointi ovat saaneet oman lukunsa, vaikka sisällöllisesti nämä asiat olisi ollut mahdollista niveltää myös lukuun maaseudun kehittämisestä. Teoksen viimeinen luku luottaa maaseutumaantieteen tulevaisuuden tutkimusteemoja: maaseudun globalisoitumista, maaseudun merkityksen kasvua riskiyhteiskunnassa sekä maaseudun uudenlaista politisoitumista (*the rural fights back*).

Kaiken kaikkiaan Woodsin kirja muodostaa monipuolisen katsauksen maaseutuun. Erityisesti voin suositella teosta maaseudusta kiinnostuneille ihmis-, yhteiskunta-, sosiaali-, kulttuuri- ja talousmaantieteilijöille, mutta myös muiden maaseutututkijoiden kannattaa perehtyä kirjaan ja miettiä, miten monitieteisyyttä tulisi maaseutututkimuksessa harjoittaa ja kehittää. Woods on parhaimmillaan omilla erikoistumisaloillaan, eli poliittisessa maantieteessä ja maaseutupolitiikassa. Erityisen kiinnostavia ovat hänen analyysinsä maaseudun edunvalvonnasta ja siihen liittyvistä eri aluetasoilla ja niiden välillä toimivista ”politiikkayhteisöistä”. Myös hänen kulttuuri- ja maantieteelliset katsauksensa maaseudun havaittavissa oleviin ilmentymiin ja ominaisuuksiin, kuten näkymiin, ääniin, hiljaisuuteen, makuun ja hajuun, ovat ansiokkaita. Woods rikastaa niitä pohtimalla osittain kielellisen representaation ulottumattomissa olevia kehollisen kokemisen muotoja.

Maaseudun kehittämisen lähestymistavat Woods jakaa kolmeen paradigmaan: modernisaatioparadigmaan, uuden maaseudun kehittämisparadigmaan ja osallistavaan maaseudun kehittämisparadigmaan. Modernisaatioparadigman mukaisella maaseudun kehittämisellä tarkoitetaan maatalouden, muun talouselämän, infrastruktuurin ja jopa sosiaalisen elämän uudenaikaistamista. Uuden maaseudun paradigmat viitataan kehittyneissä maissa omaksuttuun, alhaalta ylöspäin tapahtuvaan ja alueen sisältä voimansa ottavaan kehittämiseen, jossa maaseutualue pyritään näkemään elinkeinoperustaltaan mahdollisimman monipuolisena ja integroituneena kokonaisuutena. Osallistavalla maaseudun kehittämisparadigmalla Woods tarkoittaa kehittyvien maiden maa-

seudulle tarjottua kehittämismallia, joka on ikään kuin kevennetty versio uuden maaseudun paradigmasta. Myös kehittyvissä maissa paikalliset voimavarat on tärkeä koota yhteen.

Kaipaisin maaseutua koskevaan kehittämiskeskusteluun sellaista teoretisointia ja kehittämismallien rakentelua, joka ottaisi maaseudun kannalta vakavasti ja positiivisella tavalla huomioon yhteiskunnan taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen globalisoitumisen. Woods kyllä viittaa kirjassaan Christopher Rayn esittämään neendogeenisen kasvun malliin, joka sisällyttää alueen sisäiset ja alueiden väliset verkostosuhteet samaan kehittämiskokonaisuuteen. Käytännön aluekehitystyössä kuitenkin vierastetaan ajatusta siitä, että kehittämisvaroja pitäisi allokoida nykyistä suuremmassa määrin alueiden välisten verkostojen kehittämiseen. Kulttuuriseen globalisoitumiseen liittyen Woods esittelee kirjassaan maaseutumaisen maailmankansalaisuuden (*rural cosmopolitanism*) käsitettä. Mielestäni kyseinen käsite ymmärretään useimmiten liian kapea-alaisesti siten, että sillä viitataan konkreettisiin maantieteellisiin maaseutualueisiin. Kulttuurisen globalisoitumisen oloissa olisi suotavaa, että maaseutututkimus tunnistaisi myös sellaisia maaseutumaisuuteen ja sen ominaispiirteisiin tukeutuvia, kosmopoliittisia yhteisöllisyyden muotoja, joiden olemus on kiinnittynyt enemmän itse monipaikkaiseen yhteisöön kuin yksittäisiin paikkoihin.

Uskon, että Woods ei vielä ole sanonut viimeistä sanaa maaseutumaantieteen eikä maaseutututkimuksen perusteista. Maaseudun kehittämiskäytäntöjen ja yhteiskuntatutkimuksen niin sanotun kulttuurisen käänteen jälkeisten postmodernien ja poststrukturalististen lähestymistapojen keskinäisessä vuoropuhelussa on vielä runsaasti tilaa maantieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen mielikuvituksen käytölle. Woodsin oppikirja antaa hyviä askelmerkkejä tämän tien kulkemiseen.

OLLI ROSENQVIST

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius,
Jyväskylän yliopisto